

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Juris Canonici Theoria Et Praxis, Ad Forum Tam
Sacramentale quàm contentiosum, tum Ecclesiasticum,
tum Seculare**

Cabassut, Jean

Lugduni, 1698

VII. Vtrum simonia committatur in pensionibus Beneficiorum? Iura quoque harum pensionum discutiuntur, necnon Ecclesiasticarum dispensationum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62355)

CAPUT VII.

Utrum simonia committatur in pensionibus Beneficiorum? Jura quoque harum pensionum discutiantur, necnon Ecclesiasticarum dispensationum.

ITEM. **A**M hinc quaeritur qua ratione Papa possit absque delicto simoniae permittere & constituere pensiones, etiam cum obligatione illas largiore pecunia redimendi super Beneficiis & Episcopatibus, de quibus pleno jure providet; aut ipse per se conferat Dignitates Ecclesiasticas & Beneficia cum pensionum obligatione in tertijs personas, quae nihil unquam juris habuerunt circa Dignitates illas aut Beneficia? Multa quidem speciem mali habent, & multis in Ecclesia malis & abusibus causam praebent, & praestaret nunquam introducta fuisse; sed ex quo introducta sunt, magnum sibi Theologi & Canonistae laborem praescribunt, & diverticula tenuissimarum rationum hinc inde perquirunt, quibus illa semel introducta justificari posse videantur: cum tamen satius foret praesudicia nimia facilitate, aut etiam per adulantium & Partibus addictorum quorundam Curialium Doctorum consilia & suggestiones introducta nunquam de caetero in consequentiam vel exemplum proponi, sed quamprimum aboleri. Diversi ergo diversa respondent. Quidam existimant, Papam nullam posse committere simoniam, & quidquid ejus permittit fit, eo ipso ab omni simonia purgari. Alii esse rerum Ecclesiae dominum, & proinde posse ad libitum de illis pleno jure disponere. Alii nullam contra Jus Divinum esse simoniam, nisi praecise intendatur ratio pretii circa illam Beneficii partem quae spiritualis est; ratione autem motivi conferre pecuniam pro Beneficio, non esse Jure Divino, sed tantum Canonico prohibitum, sed isto Jure Papam non astringi. Aliis placet ad solum Summum Pontificem pertinere jus ac potestatem sejungendi a spiritualibus ea quae sunt spiritualibus annexa temporalia, tum in re beneficiaria, tum in alijs quibuscunque rebus; atque ista temporalia ita sejuncta posse sub eadem autoritate qua fuerunt sejuncta, tradi pecuniae interventu. Caeterum opiniones istas satis superque refutavi hujusce libri cap. 1. & cum S. Thoma probavi Papam & peccare posse delicto simoniae, eundemque non esse dominum, sed tantum dispensatorem

pensatorem à Domino Deo constitutum rerum Ecclesiæ, reddendæ rationi bonæ aut malæ dispensationis obnoxium apud Deum, à quo constitutus fuit. Vide S. Thomam 2.2. quæst. 100. art. 1. ad 7. Hoc insuper probavi initio libri, omnem pecuniæ contributionem ad Beneficia consequenda, directè opponi tam divinæ & naturali, quàm canonica & Ecclesiastica prohibitioni.

II. Itaque ad stabiliendam illam in Summo Pontifice potestatem circa Beneficiorum & Dignitatum diminutiones pro constituenda clericali pensione in alterius gratiam, sufficit non esse Jure Divino prohibitam, quando justa & rationabilis causa suadet: sed ubi non subest justa causa in his dispensandis, peccare tum ipsum Summum Pontificem, tum illum qui ex hac dispensatione lucrum percipit, eo quòd non fuerit fideliter & ad mentem supremi omnium Domini dispensatum; quemadmodum Sanctus Bernardus innumeris locis, tum in libris de consideratione ad Eugenium Papam, tum in suis passim epistolis, tum in tractatu de præcepto & dispensat. applicat Summo Pontifici illud Pauli Apostoli: *nam hic quæritur inter dispensatores, ut fidelis quis inveniatur.* Idemque Apostolus testatur datam sibi à Domino potestatem in ædificationem, & non in destructionem, 2. Cor. 13. Talis esset, exempli gratiâ, pensio super proventus Episcopatus unius ad gratificandum alteri Prælato prædiviti, & in Aula sive Apostolica, sive Regali magnam consequuto favorem, quique nullum speciale jus ad illum sic oneratum Episcopatum habuerit. Talis enim dispensatio sacrilega est & mera rerum Ecclesiæ dissipatio ad gratificandum luxui & ambitioni seculari, vel avaritiæ hominis, qui vel uno ex his vitiis se planè arguit indignum omni Prælatura & Ecclesiastico Gradu. Sed ubi pensio applicaretur necessitatibus Ecclesiæ, aut alimoniis pauperum, aut reservaretur ad vitam resignantis in favorem, aut constitueretur in ejus gratiam qui studio pacis transigit in lite mora super Beneficio; itemque in mutua Beneficiorum habentium inæquales proventus permutatione, ut statuta pensione illa inæqualitas compenferetur: his certè casibus Superior dispensans nullo modo peccaret, quia tunc justæ & rationabiles causæ id suaderent. In hoc similiter licitarum super Beneficiis pensionum genere illæ sunt quæ reservantur ad victum Coadjutoris-constituti in locum provisi de Beneficio, qui præ animi, vel corporis infirmitate non potest munera & officia quibus obstructum est Beneficium exercere. Sed plenius de pensionibus egi suprâ, libro 2. cap. 13. quòd Lectorem remitto.

III. Quædam sunt etiam Divini Juris obligationes, non omnes utique, sed illæ solæ quibus nemo adstringitur nisi dependenter à propria & libera hominis electione, à quibus Ecclesia ad salubre animarum regimen accepit non à seipsa, sed à Christo Domino potestatem ex justa & rationabili causa dispensandi, in his verbis contentam: *Quodcumque solveris super terram, erit solutum & in caelis.* Hoc enim profus necesse est ad regimen

men animarum quod primariis Ecclesiæ suæ Pastoribus Deus contulit, hæbita ratione infirmitatis & mutabilitatis humanæ. Frequenter enim contingit ut homines insolito quandoque fervore, nec satis prævisis quæ postmodum se exerent difficultatibus & incommodis, adstringant se religione voti satis quidem voluntariè, sed non satis providè aut consideratè: unde in eas prolabantur angustias, ex quibus si Ecclesiæ miseratio ac potestas illos per dispensationem aut commutationem aliquam non expediat, æterna illorum salus ex animi desperatione, aut inconstantia infirmitateque deplo-rata sit. Neque habent hac in parte Novatores hæretici unde Sanctæ Christi Ecclesiæ insultent, quasi sibi jura divinitatis usurpet; cum ipsi omnia Orthodoxorum vota & supererogationis opera despiciant, & violanda esse doceant: eorumque Patriarchæ post integri anni probationem & deliberationem, nuncupata Deo solennia vota audacissimè effregerint, & adhuc videmus effringere libidinis effrenatæ stimulis percitos, habentes damnationem, manifesto Apostoli testimonio, *quia primam fidem fregerunt*. 1. Timoth. 1. *Adolescentiores* (inquit) *viduas devota: cum enim luxuriata fuerint in Christo, nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt*. Jus itaque divinum duplex spectandum est; unum quidem quod omnes indiscriminatim homines adstringit, quale est falsos Deos non colere, non pejerare, non adulterari, Superioribus subesse, Deum venerari, proximo in necessariis opitulari. Hæc & similia nullam admittunt dispensationem Ecclesiasticam. Aliud verò genus neminem adstringit nisi eos qui se propria libertate & spontaneè devinxerunt, religiosa scilicet pollicitatione apud Deum; cum ejus tota materia non nisi in supererogatoriis operibus subsistat. Atque in his dispensatione laxandis potestatem habet à Christo Ecclesia, à quo regimen accepit animarum, ut quæ ad hunc finem solverit in terris, soluta habeantur & in cælis, dummodò non temerè ac abusivè, sed judicio & ratione procedat, quemadmodum debet in aliis quoque dispensationibus, cum potestas ista collata ei fuerit, teste Apostolo, in ædificationem, & non in destructionem.

IV. Ut autem tractationem istam pensionum materia concludat, sciendum tres esse pensionum species earum quæ ex alieno Beneficio percipiuntur, scilicet temporalem, spirituales, & mediam. Temporalis est quæ datur ab Ecclesia propter aliquod ministerium temporale, sive præstitum, sive præstandum Ecclesiæ: ut si pensio ex Beneficiis vel Decimis præstetur alicui Principi ad hoc ut suis armis tueatur Ecclesiam adversus Infideles; aut Oeconomo negotia Ecclesiastica gerenti, aut Advocato pro Ecclesia patrocinanti, aut procuratori ad lites. Spirituales est quæ fundatur in ministerio merè spirituali, qualis est quæ datur Coadjutori Episcopi, vel Parochi. Media est quæ in causâ quidem spirituali constituitur, non tamen refertur ad præstandum officium spirituale, qualis est quæ inopi Clerico ad vitæ sustentationem conceditur. Harum trium prima species est
laica,

laica, reliquæ duæ Ecclesiasticæ. Ad has iusta requiritur causa, sine qua ii qui obtinent, peccant etiamsi cum eis Papa dispensaverit, ut docet Toletus lib. 5. cap. 73. Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 38. num. 204. eaque communis est Theologorum sententia, duce S. Thoma 2. 2. quæst. 100. art. 1. ad 7. qui æquiparat peccatum ejus qui pecuniam accipit à dispensatore aut procuratore, quem scit malè commissam sibi pecuniam dispensare, cum eo qui sine iusta causa quæ vergat in Ecclesiæ commodum aut utilitatem, recipit pensionem Ecclesiasticam ex Papæ dispensatione.

V. Pensio laica quæ propter aliquod ministerium temporale tribuitur sive laico, sive Clerico de bonis Ecclesiæ, potest redimi, atque etiam pretio vendi sine simonia; nec spectatur conditio personæ, etiam Sacerdotis, si tribuatur pro ministerio merè temporali, qualis est pulsatio campanarum, aliquorum negotiorum gestio. At verò pensio clericalis, quæ non nisi Clerico dari potest, & traditur pro officio spirituali, non potest vendi, ac pretio commutari citra simoniam. Et præclare dicit Toletus lib. 5. cap. 83. num. 2. *Sicut Papa cum dispensat in voto non facit hominem securum in conscientia, nisi causa adsit, ita in pensionum & Beneficiorum distributione. Causa autem hæc debet esse in utilitatem Ecclesiæ, cujus sunt bona si enim nullâ viâ in Ecclesiæ hujus, vel Universalis utilitatem tendat, non est causa legitima.* Hæc Toletus.

VI. De onere imposito vel imponendo in renunciatione Beneficiorum aut Dignitatum Ecclesiæ, ut resignatarius, aut quicumque de novo provisus teneatur annuam pensionem oblatâ protinus integrâ summâ redimere atque extinguere, quanvis fortasse moriturus sit eodem ipso anno, eodemque per ejus mortem, quæ omnia solvit, extingui pensionem necesse sit; & quanvis alia hæc succurrat ratio, quia pensio clericalis quæ in vim Bullæ Pii V. quæ incipit, *Ex proximo*, editæ anno 1571. pensiones super Beneficiis, & aliæ quæcumque Ecclesiasticæ factæ fuerint Juris sacri & spiritualis, atque ex consequenti non possint in pactionem pecuniariam deduci, ne quidem in Gallia, ubi videmus hanc Pii Bullam vigere & servari ab omnibus qui timorata sunt conscientia: his tamen sacris repagulis non obstantibus, illi qui apertâ nundinatione suos Episcopatus & Præbendas lubenter venditioni exponerent, nec alia impediuntur ratione quàm quia id sibi successurum desperant, excogitarunt demùm novam viafratrem, cujus nullum est in toto Jure Canonico vestigium, ut scilicet impositioni annuæ pensionis adjungatur obligatio illius vel statim, vel paulò post extinguendæ, oblatâ illa summâ multò copiosioris pecuniæ, quo pretio cupivissent Episcopatum aut Præbendam vendere, nisi pudor aut desperatio successus obstitisset. Cæteram id ipsum quod simplici & directâ viâ non succederet, id moliantur & obtinent per ambages & viâ circuitum, superadjuncto ad vitium simoniæ altero calliditatis hominibus illudentis vitio per excogitatum istam sacræ pensionis per

septuplo ampliorem pecuniam simul & semel extinguenda obligatione ut his postremis seculis evidentiùs quàm olim verificetur sancti David querimonia ista: *In circuitu impij ambulanti*. Certè duo meritissimi Cardinales inter eruditissimos præcipui, diuque in Romana Curia versati, Caietanus opusc. 16. quæst. 10. & Toletus lib. 5. cap. 92. num. 2. constanter affirmant illum esse simoniacum, quicumque cedit alteri Beneficium cum pensionis onere, addito pacto ut statim pensio redimatur; qui nunc abusus est in Curia frequentissimus. Quavis idem Toletus admittat licitum esse in postfacto, & præter habitam ab initio conventionem, si successu temporis Partes inter se conveniant libertate mutua & spontanea, ut extinguatur pensio solutione quinque annatarum, irrequisitâ etiam Summi Pontificis Ordinariorum approbatione: quâ tamen in re neminem Toletus suffraganem habet.

VII. Idemquæ nunquam satis laudatus Cardinalis Toletus, qui et omnium Theologorum sententiâ damnat simoniæ omnem super Beneficium etiam à Summo Pontifice constitutam pensionem, nisi justâ & rationabili causâ nitatur, & hanc causam asserit in ipsius Ecclesiæ, cujus summa bona, utilitatem necesse esse provenire, his verbis. *concludit libri 5. caput 83. Secundo requiritur modus, ne tot cumulentur pensiones ut sustentationem excedant convenientem hominis. Unde mirabilis est abusus eorum qui nihil hinc inde se onerant pensionibus, cum unde vivere possint pro conditione sua habeant. Et quod pejus est, nulla adest causa propter quam vel unam possint habere; quibus vix potest persuaderi, ut vel minimam pensionem à se expellant, sed morte coguntur malè possessa & retenta dimittere. Tam frequens est hic abusus, & quod ex illo sequitur animarum exitium, ut nunquam satis damnari, vel deplorari à piis & sanctis hominibus possit, ut nunquam satis Propheta zelus domus Domini comedit, & cum eo diligunt decorem domus Dei: domus, inquam, illius quam decet sanctitudo in longitudinem dierum. Idemque Toletus d. lib. 5. cap. 81. num. 4. ait dispensationem Papæ valere in foro externo, sed nullatenus in foro conscientiæ, nisi nitatur justâ causâ utilitatis aut necessitatis Ecclesiæ. Idem asserit Caietanus verb. *Beneficium*, num. 9. & ante hos sanctus Bernardus lib. de considerat. cap. 10. *Ubi necessitas urget, dispensatio excusabilis est: ubi utilitas provocat, dispensatio laudabilis est: utilitas dico communis, non propria; nam cum nihil horum est, non planè fidelis dispensatio est, sed crudelis dissipatio.* Hæc S. Bernardus secundum alteram editionem lib. 3. de considerat. versus finem.*